

Лісниченко Анна Костянтинівна

студентка кафедри

фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський Національний Університет Технологій та Дизайну

М.Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Умови глобалізації світових фінансових ринків призводять до реструктуризації банківських систем шляхом введення інноваційних технологій, збільшення операцій злиття банків, зростання концентрації їх капіталів, наданні банками нових послуг. Проте, про ефективне функціонування країни в цілому свідчить стабільна банківська система, тобто такий її стан, при якому адекватно та ефективно виконуються її функції, а також забезпечується спроможність підтримувати рівновагу та відновлювати стан після зовнішніх потрясінь чи посилення диспропорцій, будь-яких відхилень від безпечних параметрів, спричинених кризовими явищами.

Основним джерелом доходів банків є отримання прибутку від здійснення кредитних операцій, а так як у процесі управління кредитною діяльністю банку об'єктами є не лише кожна окрема кредитна операція, а й сукупність усіх наданих банком кредитів з їх взаємовпливом і взаємозалежністю, тобто кредитний портфель банку, то одним з головних завдань, яке сьогодні повинне стояти перед менеджментом банків, є ефективне управління кредитним портфелем комерційної установи. Неefективне управління кредитним портфелем призводить до підвищення ризиків здійснення кредитних операцій, а це, у свою чергу, веде до настання збитків та втрати вкладених ресурсів.

Таким чином, в економічних умовах, що склалися в Україні, однією з найважливіших задач управління кредитною діяльністю вважаємо формування та аналіз кредитного портфеля комерційного банку. Дослідження кредитного портфеля є необхідним для підвищення ефективності банківської діяльності.

Кредитний портфель є не просто пасивно сформованим набором позичок, а результатом активних, цілеспрямованих дій банку, який динамічно розвивається, суто управлінським співвідношенням між різноманітними видами кредитів. Банківський кредитний портфель слід розглядати як втілення кредитної політики банку, що, у свою чергу, є невід'ємною складовою його загальної стратегії розвитку.

Формуючи кредитний портфель, керуються правилом: видавати кредити, які приносять максимальні доходи за інших однакових умов. Дохідність кредитної операції визначається рівнем відсоткової ставки за певним кредитом, тривалістю періоду надання кредиту та прийнятою системою нарахування відсоткових платежів

Існують традиційний та нетрадиційний підходи до управління кредитним портфелем банку. Традиційний підхід визначено як підхід, що ґрунтується на неформалізованих філософських методах пізнання (наукової уяви, інтуїції), використовує в розрахунках коефіцієнтний аналіз, функціонує у будь-якому середовищі, є простим, швидким та дешевим у застосуванні. Нетрадиційний підхід – це підхід, що ґрунтується на загальнонаукових методах пізнання, використовує в розрахунках теорію ймовірності, статистику, економетрію, функціонує у стабільному ринковому ("ідеальному") середовищі, є складнішим, повільнішим та дорожчим у застосуванні порівняно з традиційним

Практика демонструє, що успішність управління ефективністю банківських вкладень та формування ефективної структури кредитного портфеля банку багато в чому залежить від можливостей менеджменту банківських установ, що здійснює оптимальне формування, управління кредитним портфелем та забезпечує належну ефективність діяльності при мінімально можливому рівні ризику та отриманні максимального результату.

Отже, можна зробити висновок, що «кредитний портфель» як економічна категорія відтворює три ключові взаємопов'язані між собою показники банківської діяльності – дохідність, ліквідність і ризи

Розглянемо сучасний стан кредитної діяльності банків України та визначимо проблеми, які постають зараз перед банківською системою.

У 2014 році в Україні спостерігалось погіршення економічної ситуації через загострення політичної напруженості в суспільстві та несприятливий вплив зовнішнього середовища. Це потягло за собою й створило проблеми розвитку вітчизняної системи банківського кредитування, серед яких найбільш суттєве значення має зростання простроченої заборгованості та обсягів безнадійних кредитів, що призводить до погіршення якості кредитного портфеля банку.

Залишки прострочених кредитів резидентів за рік знизилися на 2.6% (на 2.2 млрд. грн.) – до 81.2 млрд. грн. Упродовж року переважно знижувалася прострочена заборгованість в іноземній валюті, в цілому за рік – на 4.4 млрд. грн., або на 11.0%. Натомість, у національній валюті за підсумками року вона дещо зросла – на 2.0 млрд. грн., або на 4.6%.

Серед прострочених кредитів найвищою залишалася частка прострочених кредитів сектору НК – 62.9%. Прострочені кредити НК у національній валюті у звітному році збільшилися на 2.0 млрд. грн., або на 6.2%.

Таким чином, банківський сектор увійшов у період суспільно-політичної та економічної нестабільності більш міцним, ніж, наприклад, під час кризи 2008 року.

Протягом I кварталу 2014 року внаслідок скорочення ресурсної бази банків за одночасного зниження попиту на кредити з боку позичальників в умовах загальної суспільно-політичної невизначеності кредитна підтримка банками реального сектору економіки знизилася. Водночас, за рахунок курсової переоцінки кредити, надані резидентам у гривневому еквіваленті, з початку року зросли на 90.8 млрд. грн., або на 10.0%, і на 01.04.2014 становили 1 001.5 млрд. грн. У березні, порівняно з попереднім місяцем, залишки за кредитами збільшилися на 2.6%. Річні темпи приросту кредитів прискорилися до 21.2%.

Важливість створення в банку якісно структурованої та незалежної системи управління ризиками у світлі сучасних кризових явищ у фінансовій сфері не потребує особливого обґрунтування. Відсутність ефективної системи управління кредитними ризиками може в кінцевому результаті привести банк до виникнення значних проблем. Однак, необхідно зрозуміти, що повністю уникнути ризиків у банківській діяльності неможливо, а, отже, мета процесу управління кредитними ризиками в банку полягає не в повному їх уникненні, а в обмеженні та мінімізації їх впливу. Тому проблемою, з якою стикаються банки при управлінні кредитними ризиками, є те, що значні коливання процентних ставок істотно змінюють рівні витрат, прибутку і вартість активів банку.

При наданні кредитів будь-який банк зустрічається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників. Ця процедура є обов'язковою, а її результати істотно впливають як на умови конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить, в якому обсязі буде наданий кредит, і чи буде він наданий взагалі

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, комерційні банки України керуються власними положеннями та методиками, в основу яких покладено методичні рекомендації Національного банку України. Водночас, НБУ не забороняє банкам самостійно встановлювати додаткові критерії аналізу фінансового стану позичальника, що підвищують вимоги до показників з метою адекватної оцінки кредитних ризиків і належного контролю за ними.

Таким чином, на основі проведеного в статті аналізу стану кредитування в Україні та запропонованих стратегічних напрямків покращення кредитного портфеля можна зробити низку висновків:

1. Обережна кредитна політика з підвищенням процентних ставок, постійний моніторинг складових кредитного портфеля, невідкладні дії керівництва банківських установ з управління ризиками повинно призвести до

зростання обсягів кредитування, вдосконалення системи управління якістю кредитного портфеля.

2. Впровадження переважно якісних за характером заходів щодо покращення структури кредитного портфеля, на нашу думку, впливатимуть на фінансову стійкість банків та ефективність їх діяльності, дозволять підвищувати конкурентоспроможність і безпеку функціонування вітчизняних банківських установ.

Напрямами подальших досліджень бачимо впровадження запропонованої системи стратегічних напрямків покращення стану кредитного портфеля в практику діяльності банків України.

Література.

Голуб В.М. Управління кредитним портфелем комерційного банку [Текст]: Автореф. дис. канд.екон. наук: 08.04.01 / В.М. Голуб // Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2004. –19 с..

Некрасова В.В. Формування кредитного портфеля банку в сучасних умовах: [Електронний ресурс] / В.В. Некрасова // Науково-технічна бібліотека Харківського національного економічного університету: Електронний архів. – 2012. — Режим доступу до журн.: <http://www.repository.hneu.edu.ua>

Бюлетень Національного банку України за березень 2014 року: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=72653>